



Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

*Viite: Lausuntopyyntö Oikeuspalveluvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta
18.6.2026, VN/6464/2026*

Pohjanmaan hyvinvointialueen lausunto Oikeuspalveluvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Ehdotetun muutoksen perusajatus on hallinnollisesti ymmärrettävä: Oikeuspalveluviraston toimistorakennetta keskitetään, talous- ja velkaneuvonta erotetaan oikeusaputoimistoista omiksi toimistoikseen ja johtamisrakennetta pyritään selkeyttämään. Muutos voi vahvistaa talous- ja velkaneuvonnan omaa asiantuntijuutta, selkeyttää johtamista sekä tukea ennakoivan talousneuvonnan kehittämistä. Samalla Pohjanmaan hyvinvointialue korostaa, että ehdotettu toimistorakenteen keskittäminen on merkittävä muutos. Toimistojen määrän vähentäminen muodostaa laajoja hallinnollisia kokonaisuuksia, ja uudistuksen toimeenpanossa on varmistettava, ettei hallinnollinen keskittäminen johda palvelujen tosiasialliseen etäännyntymiseen asiakkaita.

Muutos koskee palveluja, joiden asiakkaat ovat usein haavoittuvassa asemassa ja joiden palvelutarpeet kytkeytyvät läheisesti myös hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleviin palveluihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ikääntyneisiin, vammaisiin henkilöihin, mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaisiin, ylivelkaantuneisiin, pienituloisiin, kielivähemmistöihin sekä henkilöihin, joilla on heikot digitaidot tai alentunut toimintakyky. Asetusmuutosta koskevassa muistiossa todetaan, että valtaosa asioista hoidetaan jo nykyisin etänä. Tämä ei kuitenkaan poista sitä, että henkilökohtaista palvelua tarvitseva asiakasryhmä voi olla juuri se, jonka palvelutarve on monimutkaisin ja jonka mahdollisuudet käyttää etäpalveluja ovat heikoimmat. Palvelun muodollinen saatavuus ei vielä tarkoita sitä, että asiakas tosiasiallisesti kykenee käyttämään palvelua. Monelle talous- ja velkaneuvonnan, edunvalvonnan tai oikeusavun asiakkaalle palveluun hakeutuminen edellyttää matalaa kynnystä, luottamusta ja tarvittaessa henkilökohtaista tukea. Jos palvelu näyttäytyy asiakkaalle aiempaa etäisempänä tai vaikeammin saavutettavana, osa asiakkaista voi hakeutua palveluun liian myöhään tai jäädä palvelun ulkopuolelle. Pohjanmaan hyvinvointialue pitää välttämättömänä, että muutoksen vaikutuksia seurataan palveluun pääsyn, odotusaikojen, asiakasohjauksen, etäpalvelujen toimivuuden, henkilökohtaisen asioinnin toteutumisen, kielellisten oikeuksien sekä henkilöstön työkuorman näkökulmasta.

Esityksessä ei ole arvioitu muutoksen vaikutuksia hyvinvointialueisiin, vaikka hyvinvointialueet ovat lausuntopyynnön jakelussa mukana. Hyvinvointialueiden näkökulmasta keskeinen riski on, että mikäli oikeusapuun, edunvalvontaan tai talous- ja velkaneuvontaan pääsy vaikeutuu, asiakkaat hakeutuvat entistä useammin hyvinvointialueen palveluihin saadakseen neuvontaa, ohjausta tai asioinnin tukea. Tätä mahdollista ohjaus- ja tukikuorman siirtymistä hyvinvointialueille ei ole esityksessä arvioitu. Pohjanmaan hyvinvointialue pitää tärkeänä, ettei hallinnollinen keskittäminen, erityisesti yhdessä erillisen toimipaikkauudistuksen kanssa, johda siihen, että Oikeuspalveluviraston palveluihin liittyvä neuvonta- tai asiointituki siirtyy tosiasiallisesti hyvinvointialueiden kannettavaksi tai että asiakkaiden ongelmat kasautuvat hyvinvointialueelle raskaampina sosiaalihuollon tarpeina.